

ніх творчих здібностей. У результаті практикування самостійної роботи студент навчається вміло організувати засвоєння знань, свою розумову діяльність, що забезпечує сприйняття, усвідомлення, запам'ятовування, узагальнення, готовність до пошуку необхідного рішення. Він розвиває самосвідомість, самодисципліну, особисту відповідальність, отримує задоволення в самовдосконаленні, самопізнанні, самореалізації.

Необхідно зазначити, що формування й розвиток здібностей на пряму залежить від умов, у яких відбувається вивчення предмета. На ефективність процесу пізнання й розвиток здібностей студента впливає рівень наукової бази, навчальних матеріалів, посібників і якість подання матеріалів, які можуть сприяти активізації пізнавальної діяльності студентів-стоматологів, формуванню й підвищенню в них рівня мотивації до вивчення ортодонції. Наукова база представлена широким спектром спеціалізованої літератури. Особлива увага приділяється забезпеченню студентів англійською формою навчання методичними матеріалами. З цією метою викладачами кафедри видані посібники англійською мовою: атлас «Телегентенографія голови» і «Академічна історія хвороби ортодонтичного пацієнта». Посібники адаптовані до рівня студентів, доступно ілюстровані. Студенти мають змогу ознайомитися з основними частинами цефалометричного аналізу – краніометрією, гнатометрією, профілометрією [4]. В атласі представлено кутові й лінійні параметри в нормі й при різних формах патології прикусу. Студенти мають можливість самостійно вивчити тему й провести самоконтроль, оскільки в кінці кожного підрозділу посібника наведено контрольні запитання. Ураховуючи мовні особливості іноземних студентів, атлас викладений трьома мовами: російською, українською й англійською, що розширює його можливості при викладанні предмета. Наявність контрольних запитань дозволяє студентам доцільно використовувати час теоретичної підготовки до практичного заняття за допомогою атласу, орієнтуватися у формі зубощелепної патології, засвоювати діагностичні навички, проводити диференційований діагноз, формувати клінічний діагноз і визначати лікувальну тактику згідно з вимогами до професійних завдань лікаря-ортодонта.

У посібнику «Академічна історія хвороби ортодонтичного пацієнта» на сучасному методичному рівні викладено загальні питання клінічного обстеження ортодонтичного пацієнта й необхідні параклінічні дослідження, що дозволяють студенту структурно правильно оформити академічну історію хвороби, яка оцінюється викладачем під час поточного контролю на практичних заняттях або підсумкового модульного контролю [5]. Мета цього виду роботи – навчити студентів методично правильно й послідовно обстежувати хворого, виявляти симптоми хвороби, аналізувати їх, установлювати діагноз, скласти обґрунтований план лікування й відповідним чином прогнозувати його результат. Щоб полегшити й покращити засвоєння складних питань, автори посібника склали простий діагностичний, прогностичний, лікувальний алгоритм. Приділили увагу тим розділам діагностики й лікування зубощелепних аномалій і деформацій, з якими стикаються лікарі-ортодonti в повсякденній практиці.

Отже, ураховуючи складність навчання англійських студентів на кафедрі ортодонції, що пов'язана з об'ємним матеріалом, недосконалим володінням мовою, складністю в спілкуванні, обмеженим часом, відведеним на практичні заняття, удосконалення їхньої самостійної роботи з дисципліни залишається актуальним і потребує подальших розробок.

Список використаної літератури

1. Запорожан В. М. Англійське навчання як стимулятор якості освіти та міжнародних контактів / В. М. Запорожан, В. Й. Кресюн, М. Л. Аряєв, О. В. Чернецька // Медична освіта. – 2011. – № 2. – С. 46-47.
2. Ковальчук Л. Є. Удосконалення самостійної роботи студентів – необхідна умова реалізації ідей Болонського процесу / Л. Є. Ковальчук // Галицький лікар: вісник. – 2008. – Т. 15, № 1. – С. 79-81.
3. Смаглюк Л. В. Вдосконалення самостійної роботи студентів англійською формою навчання на кафедрі ортодонції / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю. – Полтава, 2016. – С. 205-206.
4. Смаглюк Л. В. Телерентгенографія голови (3-ма мовами) / Л. В. Смаглюк, О. І. Яценко, Г. В. Воронкова. – Полтава, 2016. – 58 с.
5. Смаглюк Л. В. Academic History of Decease in Orthodontics / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, Г. В. Воронкова. – Полтава, 2018. – 120 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРЕДМЕТА «ОРТОДОНТІЯ» В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

Смаглюк Л. В., Куліш Н. В., Ляховська А. В., Нестеренко О. М.

Українська медична стоматологічна академія

Висвітлено перспективи розвитку предмета «Ортодонція» в умовах організації навчального процесу за вимогами Болонської декларації. Один зі шляхів підвищення якості практичної підготовки здобувачів вищої освіти – введення в робочу програму предмета дисципліни «Пропаєдевтика ортодонції».

Ключові слова: ортодонція, фахові компетенції, пропедевтика ортодонції.

The article highlights the prospects for the development of the subject of orthodontics in organization of the educational process according to requirements of the Bologna Declaration. One of the ways to improve the quality of practical training of higher education students is to introduce into work program the subject of discipline "propaedeutics of orthodontics".

Key words: orthodontics, professional competencies, propaedeutics of orthodontics.

Головне завдання вищої медичної освіти на сучасному етапі полягає у формуванні творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності.

Моделювання професійних умінь майбутнього лікаря-ортодонта є складовою цілісного навчального процесу. Першим кроком у цьому напрямі стає розвиток початкового недиференційованого інтересу до певного виду діяльності, головного в професійній мотивації. Повноцінне ж засвоєння базових знань дозволяє формувати позитивні професійні орієнтації, які дають можливість побудувати у свідомості здобувача ідеальну модель майбутньої фахової діяльності, що служитиме еталоном у професійному саморозвитку. І лише наступним кроком стає активне формування професійних умінь, необхідних для практичної діяльності.

Ортодонція – одна з провідних і складних дисциплін навчання стоматологів, яку вони вивчають протягом шесті семестрів. Тож підвищення рівня викладання предмета залишається актуальним, особливо в умовах організації навчального процесу за вимогами Болонської декларації.

Сучасна система вищої медичної освіти ставить завдання безперервно вдосконалювати форми й методи навчання, максимально наближати його організацію до сучасних вимог, давати кожному здобувачу якісну й ефективну освіту [1]. Пріоритетними напрямами розвитку вищої освіти стали особистісна орієнтація, постійне підвищення якості освіти, оновлення її змісту й форм, запровадження освітніх інноваційних технологій, інтеграція вітчизняної освіти до європейського і світового освітніх просторів [2; 3]. У контексті цього напрямку ми маємо потребу в удосконаленні викладання предмета: упровадження в навчальний процес нової дисципліни – «Пропедевтика ортодонції».

Відпрацювання практичних навичок здобувачі вищої освіти починають із 3 курсу, коли вивчають теми апаратурного методу лікування. Але для розуміння, як поводитися з ортодонтичними конструкціями, яким чином виконувати корекцію або активацію тих чи інших елементів, студенти мають спочатку опанувати техніку виготовлення ортодонтичних апаратів, принципи їх конструювання. Проведення виробничої практики з ортодонції на 5 курсі доводить, що чимало здобувачів не можуть провести відповідні маніпуляції з ортодонтичними знімними апаратами. Це доводить необхідність детального вивчення способів виготовлення елементів ортодонтичних апаратів, інструментів, які використовуються в процесі технічних робіт.

На жаль, досі ортодонцію в більшості медичних ЗВО України викладають на кафедрах дитячої стоматології або пропедевтики ортопедичної стоматології. Це пов'язано з багатьма чинниками – кількістю здобувачів за квотою вишу, відсутністю матеріально-технічних умов, професорсько-викладацького складу з предмета. Але ми маємо рухатися вперед, і тому кафедра ортодонції Української медичної стоматологічної академії в кращих традиціях вишу розробляє посібник із пропедевтики ортодонції, який містить розділи з техніки виготовлення елементів ортодонтичних конструкцій, умов виготовлення апаратів, принципів конструювання. Це спроба створити підручник, який знадобиться здобувачам і лікарям-ортодонтам початківцям, клінічним ординаторам, аспірантам задля розуміння технічних процесів.

Розуміння поставлених завдань дозволяє викладачам підвищити ефективність стоматологічної освіти шляхом систематизації здобутих здобувачами знань, умінь і навичок у контексті творчого застосування комплексу базових знань у діяльності майбутніх лікарів-ортодонтів і основ техніки конструювання ортодонтичних конструкцій.

Використання навчальних посібників, добре ілюстрованих і адаптованих до рівня здобувачів, таких як «Пропедевтика ортодонції», дозволяє підготувати їх до подальшої ефективної професійної діяльності, побудованої на фундаментальних базових знаннях, що забезпечить формування спеціаліста лікаря-ортодонта.

У компетентнісному підході до нових методів освіти робиться акцент на якості підготовки спеціалістів і діяльній змісті освіти. Основним напрямом навчання стають дії, операції, що співвідносяться з проблемою, яку потрібно розв'язати. За такого підходу навчальна діяльність набуває дослідницького й практично-перетворювального характеру. У цьому контексті введення в програму предмета «Пропедевтика ортодонції» дає можливість здобувачам опанувати мануальні навички, які в майбутньому дозволять їм упевнено використовувати їх безпосередньо на прийомі хворих. У наш час час комунальні заклади й приватні клініки мають на меті отримати вже підготовленого фахівця, який може стати до стоматологічного крісла й виконувати нескладні технічні маніпуляції. Тому відпрацювання навичок починаючи з 3 курсу вивчення предмета дозволить повною мірою сформувати фахівця відповідного рівня.

Принципи підготовки фахівців різних рівнів і напрямів не можуть залишатися незмінними. Удосконалення системи підготовки фахівців залежить від організації освітнього процесу й використовуваної в ньому технології навчання. Якість підготовки досягається, як правило, через збільшення кількості інформації, тоді як дійсність постійно вимагає раціоналізувати процес навчання, тобто будувати пізнавальний процес із виділенням лише важливих, істотних знань і вмінь для підготовки конкретного фахівця. Практика об'єктивно потребує зробити головною фігурою освітнього процесу конкретного учня. Тим самим процес професійної підготовки фахівців має стати персоніфікованим. Уведення в навчальний процес «Пропедевтики ортодонції» дозволить на практичному занятті кожному здобувачу потримати в руках інструменти, створити власноруч ортодонтичний апарат, спочатку намалювавши його конструкцію. На зробленому пристрої відпрацювати активацію й корекцію його елементів. А коли здобувач прийде на виробничу практику, він упевнено зможе виконувати відповідні маніпуляції.

У сучасних умовах у світі визнана зростаюча роль знань і освіти – і для кожної людини, і для всього суспільства. Особливе завдання покладено на вищу освіту, що є найважливішим елементом розвитку людських ресурсів – для будь-якої країни і світу в цілому. Дослідженнями Світового банку підтверджується, що вища освіта забезпечує формування потенціалу особистості й розвиток аналітичних навичок, що сприяє просуванню національної економіки. Знання сьгодні стали одним із головних чинників виробництва, а нагромадження й застосування знань набуває все більшого значення як головна конкурентна перевага країни. Таким чином, визнається, що в майбутньому і для держави, і для особистості все вирішуватиме рівень освіти, обсяг і ступінь використання здобутих знань.

Список використаної літератури

1. Москаленко В.Ф. Про шляхи удосконалення якості вищої медичної освіти в контексті вимог Болонського процесу / В.Ф. Москаленко, О.П. Яворовський, Л.І. Остапюк // Науковий вісник Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця. – 2005. – № 1-2. – С. 106-111.

2. Смаглюк Л.В. Особливості планування навчального процесу з ортодонції / Смаглюк Л.В., Куліш Н.В. // 36. матеріалів між-нар. наук.-метод. конф. «Проблеми інтеграції національних закладів вищої освіти до Європейського середовища. – Т.1. Проблеми взаємної адаптації систем вищої освіти. – Харків, 2012. – С. 99-102.
3. Смаглюк Л.В. Принципи навчання на кафедрі ортодонції в логіці компетентнісного підходу / Смаглюк Л.В., Куліш Н.В. // Матеріали навч.-метод. конф. «Європейський вибір – невід’ємна складова розвитку вищої медичної освіти України. – Полтава, 2013.– С.198-199.
4. Смаглюк Л.В. Характеристика інноваційних моделей навчання на додипломному етапі вивчення ортодонції / Смаглюк Л.В., Куліш Н.В.// Матеріали навч.-наук. конф. з між нар. участю «Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах». – Полтава, 2014. – С.209-210.

УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ НА КАФЕДРІ ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ З СЕКЦІЙНИМ КУРСОМ УМСА

Совгіря С.М., Винник Н.І., Задворнова А.П., Новосельцева Т.В., Бабенко В.І.

Українська медична стоматологічна академія

17 листопада 2019 року суспільству був зроблений глобальний і вражаючий виклик у вигляді CoViD-19, що спричинив короткочасний колапс медичної освіти в березні 2020 року і спонукав до пошуку нових можливостей навчання, у першу чергу дистанційних.

Ключові слова: дистанційне навчання, онлайн-заняття, навчальні платформи.

On November 17, 2019, our society had got a global and impressive challenge in the form of the CoViD-19 virus, which led to a short-term collapse of medical education in March 2020 and the search for new learning opportunities, especially distance learning.

Key words: distance learning, online classes, learning platforms.

Кінець 2019 – початок 2020 року запам’ятається всім назавжди. Саме в цей період людству був кинутий виклик у вигляді нової хвороби CoViD-19. Наслідок – повний карантин у всіх сферах, у тому числі й у медичній освіті. Почався пошук шляхів дистанційного навчання. Дистанційна освіта (ДО) на базі інформаційних технологій має інтернаціональний і глобальний характер. Студенти отримують можливість доступу до великого обсягу текстової, аудіо- і відеоінформації, тестування й представлення виконаних робіт, спілкування між собою на великій відстані [10]. Дистанційна освіта – це міжнародний термін, який трактується як освіта на відстані й означає цілеспрямоване й методично організоване керівництво навчально-пізнавальною діяльністю осіб, які перебувають на відстані від навчального закладу і не вступають у постійний контакт із викладацьким складом. На основі цього визначення ДО можна трактувати як самоосвіту, яка передбачає зворотний зв’язок із викладачем (навчальним складом) [3; 9].

Останніми десятиліттями стрімко розвиваються науково-методичні основи дистанційного навчання. Проблемам розвитку дистанційної освіти присвячені праці багатьох зарубіжних науковців (Р. Деллінг, Г. Рамбле, Д.Кіган, М. Симонсон, М. Мур, А. Кларк, М. Томпсон та ін.) і вітчизняних (О.Андреев, Г. Козлакова, І. Козубовська, В. Олійник, Є. Полат, А. Хуторський). Та, незважаючи на велику кількість наукових досліджень, сучасна дистанційна освіта в Україні нагадує традиційні форми заочного навчання, без застосування всіх можливостей принципово нових форм і методів навчання [2].

Важливою обставиною при впровадженні дистанційної форми освіти є визначення якості навчання. Якість освіти трактують як організацію взаємодії викладача й студентів, тобто навчального процесу, яка відповідає основним принципам концепції навчання, запитам сучасного суспільства й прогнозованій компетенції, якими має володіти випускник навчального закладу, щоб бути конкурентоспроможним фахівцем [1; 5]. Пошук шляхів модернізації методик викладання – запорука врахування особливостей впровадження дистанційного навчання в медичному закладі вищої освіти.

Однією з перших кафедр УМСА, яка почала проводити онлайн-заняття, стала кафедра патологічної анатомії з секційним курсом під керівництвом доктора медичних наук, професора Старченка І.І. Колективом кафедри було опановано комп’ютерну програму Zoom із широким діапазоном можливостей для проведення якісних практичних онлайн-занять [8].

Що таке Zoom і чому саме він? Zoom – це сервіс для проведення відеоконференцій, онлайн-зустрічей, дистанційного навчання. Безкоштовний обліковий запис дозволяє провести конференцію тривалістю 40 хвилин. Ця програма ідеально підходить для індивідуальних і групових занять зі студентами, які можуть заходити до відеоконференції і з персональних комп’ютерів, і з телефона чи планшета. До відеоконференції може підключитися будь-який студент, що має посилання чи ідентифікатор конференції.

Конференцію можна планувати заздалегідь або зробити посилання, яке буде повторюватися згідно з розкладом занять.

Нагадаємо переваги цієї платформи.

- Надійний зв’язок. Майже не буває випадків, щоб платформа не спрацювала.
- Відео- й аудіозв’язок із кожним учасником. У викладача є можливість вмикати й вимикати мікрофон або камеру кожного студента.
- Можна підключати мультимедійні презентації для пояснення матеріалу, що вивчається, демонстрації макро- і мікропрепаратів, графологічних структур, схем тощо.
- У платформу вбудована інтерактивна дошка, що дає можливість легко і швидко переключатися з демонстрації екрана на дошку.